

בס"ד. שיחת ש"פ וישלח, ח"י כסלו, ה'תשט"ז.

בלתי מוגה

א. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויעקב נסע סכותה גו'.

* * *

ב. המאמר דלעיל הוא מ"ביכל" כתבים של אדמו"ר הזקן¹.

— מאמר זה נדפס גם ב"בונה ירושלים"², אבל בנוגע למאמרים שב"בונה ירושלים" לא ידוע אם כולם מאדמו"ר הזקן, משא"כ "ביכל" הנ"ל הוא בוודאי מאדמו"ר הזקן, וכפי שניכר בה"ביכל" — נרשם עוד בחיי אדמו"ר הזקן בעלמא דין. ועוד ועיקר — שישנו חילוק בין המאמר הנדפס ובין המאמר כפי שהוא בכת"י, כנ"ל.

מאמר הנ"ל הוא בקיצור, ללא ביאורים מרובים, כמו כל המאמרים באותם זמנים. אבל המאמר הוא מלא אור.

ותוכן המאמר — שלעולם אין לאדם לחשוב אודות עצמו, אלא עליו לעבוד את הקב"ה מצד חלק הטוב שבו, שכן, גם "כי אשב בחושך הוי' אור לי"³. וכאשר הולך בדרך זו, אזי יכול להגיע לכל המדריגות כו', והיינו, שגם המקיפים נמשכים בפנימיות.

ג. ויש לקשר זה עם ענינו של יום זה — ח"י כסלו:

כיון שיום זה הוא לפני י"ט כסלו, הרי ישנו עדיין ההעלם וההסתר — שנמצאים עדיין בבית-האסורים, ועדיין לא הי' הנצחון די"ט כסלו למעלה, ובמילא אין גם הנצחון למטה, ולכן שייך שיהיו העלמות והסתרים, ושיהי' בכחו של אינו-יהודי (ועד"ז "הגוי אשר בקרבך") להושיב יהודי בבית-האסורים.

ואעפ"כ אין להתפעל מזה — כי, ככל שיהי' החושך גדול, עדיין

(4) ראה שבת קה, ב. תו"א בראשית ב, ב. לקו"ת תבוא מב, ב. דרושי שמע"צ צ, ד. קובץ מכתבים לתהלים אהל יוסף יצחק ע' 218. אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז ע' עד. שם ע' ג.

(1) ראה בהנסמן במאמרי אדה"ז שבהערה הבאה.
(2) סצ"ו. ולאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים ס"ע טז ואילך.
(3) מיכה ז, ח.

צריך לפעול ולעשות מצד החלק הטוב שבו, שזהו"ע "לא יכבה בלילה נרה"⁵ (כנ"ל).

וכאשר קודם י"ט כסלו, כשנמצאים עדיין "בלילה", "לא יכבה נרה" — אזי נעשה לאח"ז "טעמה כי טוב סחרה"⁶, שגם הענינים ד"סחרה", מלשון סחור סחור, ענינים שהם למעלה מהשגה, נעשים באופן ד"טעמה כי טוב", דהיינו שמכירים ומרגישים גם את הטוב שבמקיף — שזהו תוכן הגילוי דיי"ט כסלו, שגם ענינים ד"סחרה", ענינים שלמעלה מהשגה, ניתנו בהבנה והשגה, חב"ד, בפנימיות.

*

ד. הענין ד"ויעקב נסע סכותה"⁶ (המדובר לעיל) — בא לאחרי שיעקב הי' תחילה בבית לבן, שענין זה הי' בשביל עבודת הבירורים, שע"ז נעשית נחת-רוח רבה למעלה.

וכמבואר בהמשך תרס"ו⁸ המשל ממלך ששלח את בנו יחידו למרחקים כדי לנסות את חכמתו, שע"ז נעשה אצל המלך תענוג גדול ביותר שבלא זה לא הי' יכול להשיגו בשום אופן.

וזהו המשך הענינים בכתובים:

תחלה הי' יעקב בבית לבן, ושם בירר בירורים בצאן לבן — שזהו הפירוש בדבריו לעשו "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה"⁹, שהכוונה בזה היא להניצוצות שבירר בבית לבן — ע"ז שהתעסקותו בדברים אלו היתה באופן שלא קיבל מהדברים הגשמיים, אלא עסק בהם רק כדי לעבוד את הקב"ה.

וע"ז — "ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכותה"⁶.

ה. ובפרטיות יותר:

בנוגע לאופן הבירורים דיעקב בבית לבן — נאמר בתחלת הפרשה¹⁰: "עם לבן גרתי", ופירש רש"י: "ותרייג מצוות שמרתי". הפירוש¹¹ ד"עם לבן גרתי" הוא, שכל הענינים של לבן הארמי —

(11) כמה קטעים מהסעיפים דלקמן — הוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפסו בלקו"ש ח"א ע' 68 ואילך (בשילוב עם שיחת ש"פ וישלח תשח"י). בפנים נדפסה השיחה מהנחה בלתי מוגה, והקטעים המוגהים נעתקו מהשיחה המוגהת, בתוספת עוד איזה ציוני מ"מ.

(5) משלי לא, יח.
 (6) פרשתנו לג, יז.
 (7) במאמר (לעיל ע' 235 ואילך).
 (8) ס"ע שפ ואילך.
 (9) פרשתנו לב, ו.
 (10) שם, ה.

כל הדברים הגשמיים, "שור וחמור צאן ועבד ושפחה" — היו אצלו באופן של גירות ("גרותי") בלבד, דבר זר, שאין זה הענין שלו. ביתו — הוא הנשמה ועניני תורה ומצוות, וכל הדברים הגשמיים אינם אלא כמו גירות¹².

— כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בשיחה¹³ פתגם מהמגיד ממצוריטש, שאמר ש"כבית, הרי זה באופן אחר" ("אין דער היים איז אַנדערש"). בבית, צריכים אמנם את הכל, אבל בדרך, לא נורא אם הדירה אינה נאה כ"כ והרהיטים אינם נאים כ"כ, שהרי הוא נמצא בדרך. —

כלומר: ביתו של יהודי היא — הנשמה, שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש"¹⁴, "נשמה שנתת בי טהורה היא"¹⁵, והיינו, שגם בהיותה למטה "טהורה היא" כמו באצילות, כיון שעולם האצילות ישנו גם למטה.

וכמבואר באריכות בלקו"ת (ביאור לד"ה שוש אשיש¹⁶), שאצילות אינו אי-שם ("ערגעץ") למעלה, אלא "יש בחי" אצילות גם בעשי", למטה בעוה"ז הגשמי, וראי' לזה — שהרי "נשמת משה רבינו עליו השלום היתה מבחינת אצילות.. הרי שנמצא גם למטה בחי" אצילות", והיינו, שבהיותו למטה בעוה"ז, ובשעה שדיבר עם מצרי בקירוב מקום, לא בלבד הדבר למעלת האצילות שבו. — ומזה מובן במכ"ש שגופו של יהודי אינו מבלבל.

וכן מצינו גם בנוגע להאבות, ש"הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא"¹⁷, היינו, שבהיותם בעוה"ז הי' אצלם מעין עוה"ב.

וע"פ מאמר המדרש¹⁸ שאין דור שאין בו כהאבות ומשה רבינו — ישנם בכל דור אלו שגם בהיותם למטה בעוה"ז מאיר בהם אור האצילות. ועל ידם נקל לכאו"א מישראל להרגיש שביתו האמיתי הוא הנשמה, "נשמה שנתת בי טהורה היא", וכל הענינים הגשמיים אינם אלא כמו בבחינת גירות.

ועפ"ז תוכן השייכות של פשט הפסוק עם דרש הפסוק: מצד זה ש"עם לבן גרותי", שהענינים הגשמיים היו אצלו בבחינת גירות — לא בלבד הגשמיות להרוחניות, והי' ביכלתו לפעול ש"תרי"ג מצוות שמרתי".

15) נוסח ברכות השחר.

16) נצבים מט, ב.

17) ב"ב טז, סע"ב.

18) ב"ר פנ"ו, ז. פע"ד, ג. ועוד.

12) ראה גם תו"מ ח"י"ג ע' 67.

13) לקו"ד ח"ב ריד, א. סה"ש תרצ"ו ע'.

29. וראה גם תו"מ ח"י ע' 252 ואילך.

14) תניא רפ"ב.

ו. יתירה מזו: עי"ז שהדברים הגשמיים הם באופן של גירות, הרי לא זו בלבד שאין הגשמיות מבלבל להרוחניות, אלא שהרוחניות נמשך גם בגשמיות¹⁹, עד שהגשמיות נעשה רוחניות וקדושה.

וכפי שמסיים בפסוק "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" — שכל אלו נעשו "לי", להעיקר ועצם דיעקב.

ז. וזהו גם מה שאמר יעקב "עם לבן גרתי ואחר עד עתה"²⁰:

יעקב מצד עצמו²⁰ — הי' כבר מוכן לילך לקראת הגאולה השלימה, כי מצדו הי' כבר הכל מבורר ומתוקן לקיום היעוד²¹ "ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשו";

אלא, ש"הצאן והבקר (שהם) עלות (מגדלות עולליהן)" עליי, שישנם הטלאים הקטנים שעדיין אינם מוכנים, ואם ינהגו באופן ד"ודפקום יום אחד", "ליגעם בדרך במרוצה", בהתאם להסדר ד"אחישנה"²² — אזי "ומתו כל הצאן"²³, שיהי' כלות הנפש מצד ריבוי האור, וממילא לא יתבררו כל הניצוצות. ולכן נשאר יעקב בגלות, "ואני אתנהלה לאטי גו"²⁴, כדי שיוכל להשלים ולברר את כל הניצוצות²⁵.

וזהו "עם לבן גרתי ואחר עד עתה" — שמצד הענין ד"עם לבן גרתי", בשביל ברור הניצוצות (כנ"ל ס"ד), נעשה "ואחר עד עתה".

וכמו"כ הוא בכל דור ודור: צדיקי הדור מוכנים כבר ללכת לארץ-ישראל לקראת הגאולה השלימה, אלא שמצד הענין ד"והצאן והבקר עלות עליי", עליהם להמתין עד שיושלמו הברורים.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): יתן השי"ת שיתקיימו ב' המעלות — המעלה ד"בעתה"²² והמעלה ד"אחישנה", כמבואר בשערי אורה²⁶ — שבכל אחד מב' אופנים אלו יש מעלה, ובמהרה בימינו בקרוב יקויים "בעתה אחישנה".

ח. וזוהי הנקודה שיש למסור בבתי-הכנסת:

19) והיינו, שע"ז ש"ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" ברוחניות (כמבואר באוה"ת (פרשתנו רכת, א ואילך) פרטי הענינים שבזה) — נעשו גם "שור וחמור צאן ועבד ושפחה" בגשמיות.
20) ראה תו"א ריש פרשתנו. תו"ח סוף פרשתנו.
21) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 59. חיי"א ס"ע ואלך. ועוד.
22) שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך.
23) ראה תו"א ריש פרשתנו.
24) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 59. חיי"א ס"ע ואלך.
25) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 59. חיי"א ס"ע ואלך.
26) שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך.

בכחו של כל יהודי שיהיו לו כל הענינים ד"שור וחמור צאן ועבד ושפחה", לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות. אלא שבשביל זה נדרש ממנו לדעת ש"עם לבן גרתי" — כל העולם הזה אינו אלא "גרתי", "גר אנכי בארץ"²⁷.

כל "ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה"²⁸, "והיו ימי מאה ועשרים שנה"²⁹, אינם אלא "גרתי", ואזי אין הגשמיות סתירה לרוחניות³⁰, ועי"ז יש לו "שור וחמור צאן ועבד ושפחה" גם בגשמיות.

ובמכ"ש וק"ו מגאולת מצרים: ומה בגאולת מצרים, שהיתה גאולה שיש אחרי' גלות³¹, לקחו בני ישראל עמהם את כל הענינים ממצרים, כמ"ש³² "וינצלו את מצרים", ולא עוד אלא שהיתה גם ביזת היס, שלגבי' לא היתה ביזת מצרים חשובה כלום³³ — בגאולה העתידה, שהיא גאולה שלימה שאין אחרי' גלות³¹, עאכו"כ שנקח עמנו את כל הענינים ברוחניות ובגשמיות.

וכיון שהגאולה הכללית תלוי' בהגאולה הפרטית דכאו"א מישראל (כמבואר באגרת הקודש³⁴), התלוי' בהנהגתו באופן ד"עם לבן גרתי" — הרי מובן שעל ידי ההנהגה באופן הנ"ל ישנם כל הענינים ברוחניות ובגשמיות.

*

ט. הענין האמור שייך גם לפרשת וישב — שהרי מפרשת וישלח עוברים עתה לפרשת וישב:

בפרשת וישב מדובר אודות ענין מכירת יוסף, שהיתה התחלת הגלות³⁵.

אבל, האמת היא, שכל הירידה למצרים היתה בשביל שיהי' "ויצבור יוסף בר וגו'"³⁶, שעפ"ז נמצא, שלא הי' זה ירידה, אלא אדרבה — התחלת העלי'³⁷.

(33) מכילתא עה"פ. הובא בפרש"י בשלח שם, כב.
(34) ס"ד (קה, ב ואילך).
(35) ראה זח"א קפד, רע"א.
(36) מקץ מא, מט.
(37) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 193 ואילך. ועוד.

(27) תהלים קיט, יט.
(28) שם צ, יו"ד.
(29) בראשית ו, ג.
(30) שלכן — "תרי"ג מצוות שמרתי".
(31) ראה מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.
(32) בא יב, לו.

וכמשנת"ל (בהמאמר³⁸) שכאשר כוונת האדם אינה לקבל מהגשמי, הרי ההתעסקות עם הגשמי (לא זו בלבד שאינה מורידה אותו, אלא אדרבה) פועלת בו הוספה, כיון ששרשו למעלה יותר.

וכמו כן הוא בענין הגלות — שכאשר מנצלים זאת כדבעי, מצד הענין ד"כי אשב בחושך הוי' אור לי", אזי נעשה עי"ז תוספת מעלה, שתתגלה לעתיד לבוא, במהרה בימינו.

